

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/zajrzyj-do-archiwum/144848,32-lata-temu-4-czerwca-1989-r-odbyla-sie-pierwsza-tura-tzw-wyborow-kontraktowych.html>
23.04.2024, 17:20

32 lata temu, 4 czerwca 1989 r., odbyła się pierwsza tura tzw. wyborów kontraktowych do Sejmu i Senatu PRL

Wśród ustaleń rozmów „okrągłego stołu” znalazły się także przyspieszone wybory do Sejmu i reaktywowanego Senatu.

13 kwietnia 1989 r. Rada Państwa podjęła uchwałę o zarządzeniu wyborów na dzień 4 czerwca 1989 r. (druga tura została wyznaczona 18 czerwca). Zawarte porozumienie przewidywało, że na 460 miejsc w Sejmie, 173 przypadnie kandydatom PZPR, 76 Zjednoczonemu Stronnictwu Ludowemu, 27 Stronnictwu Demokratycznemu, 10 Stowarzyszeniu „Pax”, 8 Unii Chrześcijańsko-Społecznej, 5 Polskiemu Związkiowi Katolicko-Społecznemu. Pozostałe 161 miejsc w Sejmie miało podlegać otwartej walce wyborczej. Natomiast wybory do 100 miejsc w Senacie były całkowicie wolne.

Już 23 kwietnia zostali zarejestrowani kandydaci zgłoszeni przez Komitet Obywatelski działający przy NSZZ „Solidarność”, ich nazwiska ogłoszono w pierwszym numerze „Gazety Wyborczej” w dniu 8 maja. Kandydaci opozycyjni rozpoczęli szeroko zakrojoną kampanię wyborczą biorąc udział w licznych spotkaniach i wiecach, towarzyszyły im ogromne ilości plakatów i ulotek, m.in. z instrukcjami, jak należy oddawać głosy. Kampania PZPR przebiegała schematycznie, a władze partyjne w wyniku rozluźnienia dyscypliny i wewnętrznej demokratyzacji sposobu wyłaniania kandydatów borykały się z nadmiarem zgłoszeń osób chętnych zasiąść w parlamencie.

Wybory 4 czerwca przyniosły całkowitą klęskę PZPR i jej satelickim stronnictwom. 161 miejsc w Sejmie, które poddano wolnej walce wyborczej, zostało obsadzone przez kandydatów NSZZ „Solidarność”, zdobyli oni także 99 miejsc w Senacie.

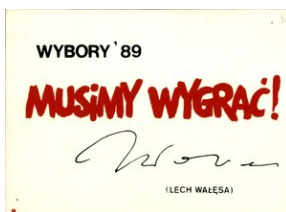
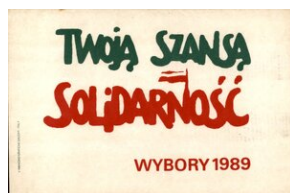
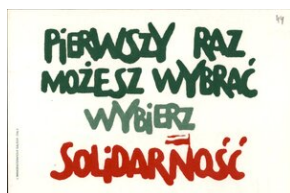
W zasobie Oddziałowego Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej znajdują się liczne materiały dotyczące wyborów do Sejmu i Senatu w 1989 r. Wśród akt wytworzonych przez Służbę Bezpieczeństwa wyróżnia się sprawa obiektowa kryptonim „Duet” mająca na celu operacyjne zabezpieczenie kampanii wyborczej, sprowadzające się przede wszystkim do obserwacji kandydatów opozycyjnych, notowania ich wypowiedzi, czy raportowania o przebiegu wieców przedwyborczych, ale także, co zapewne było nowością dla funkcjonariuszy SB, wykrywania i neutralizacji konfliktów wewnątrz PZPR, jakie pojawiły się w związku z chęcią kandydowania członków partii wbrew woli jej statutowych organów. Duży zbiór stanowią także materiały Milicji Obywatelskiej z terenu dawnych województw gdańskiego, słupskiego i elbląskiego, w postaci planów działań, raportów i notatek służbowych związanych z zabezpieczeniem spokojnego przebiegu wyborów i zapewnieniem ochrony w czasie transportu kart wyborczych. W materiałach tych można odnaleźć także

skrętnie zbierane przez funkcjonariuszy materiały wyborcze w postaci ulotek i plakatów.

Drugą grupę stanowią kolekcje osób prywatnych: Edwarda Müllera, Wojciecha Rajkowskiego, Edmunda Krasowskiego, Lecha Tatkowskiego, Jana Semenowicza, Igora Hałagidy Arkadiusza Kazańskiego, Wiktora Usyka, Piotra Płuszewskiego, Tadeusza Jaśkiewicza, Michała Trzeciaka, Piotra Szubarczyka, Bernarda Skorowskiego, Zygmunta Pałasa, Pawła Dowżenki, które przekazały do naszego zasobu pamiątki z okresu kampanii wyborczej: plakaty, ulotki, cegiełki, afisze, programy wieców, prezentacje sylwetek kandydatów, dotyczące nie tylko strony opozycyjnej, ale także PZPR i jej partii satelickich. Wśród darów znajdują się także materiały stronnictw sprzeciwiających się wyborom w

1989 r., jak przekazana przez Romana Jankowskiego matryca ulotki sygnowanej przez Solidarność Walczącą Oddział Trójmiasto i Polską Partię Niepodległościową Okręg Gdańsk wzywającej do bojkotu wyborów. Szczególnie cenne są fotografie przekazane przez Pawła Glanerta i Zbigniewa Skuzę przedstawiające wiece przedwyborcze w Gdańsku i Tczewie.

Opracował: Robert Chrzanowski

**JAK GŁOSOWAĆ DO SEJMU I SENATU
ABY TWÓJ GŁOS BYŁ WAŻNY**

DUŻA biała karta — wybiorcza do Sejmu
— lista krajowa

MAŁE białe karty — wybiorcze do Sejmu
— lista krajowa

ROZOWA karta — wybiorcza do Senatu

na tej karcie jest 35 nazwisk

na tych karcie jest od 1 do 7 nazwisk

na tej karcie jest 6 nazwisk

można nikogo nie skreślać

na każdej karcie należy zostawić tylko po jednym nazwisku nieskreślonym

należy zostawić tylko dwa nazwiska nieskreślone

NIE ULEGAJ PODSZEPTOM — WYBIERZ SAM

REGIONALNY KOMITET OBYWATELSKI
Solidarność
GDAŃSK

LECH KACZYŃSKI
Kandydat do Sejmu z województwa gdańskiego

Lech Kaczyński, urodzony 10 czerwca 1949 r., jest absolwentem Wydziału Prawa Uniwersytetu Gdańskiego. Pracował w Urzędzie Województwa Gdańskiego, a następnie w Urzędzie Województwa Pomorskiego. Jest autorem licznych publikacji z zakresu prawa konstytucyjnego. W latach 1988-1990 był członkiem Rady Obywatelskiej Gdańska. W 1990 r. został wybrany do Sejmu Rzeczypospolitej z województwa gdańskiego.

Regionalny Komitet Obywatelski
"Solidarność" — Gdańsk

KOMUNIKAT

Regionalny Komitet Obywatelski "Solidarność" — Gdańsk, na wniosek z dnia 24 kwietnia 1990 r. powołał, ze swej kandydatury będącej kandydaturą w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej:

OKRĘG NR 21 — miasto GDAŃSK
Kandydat do Senatu: — Lech Kaczyński
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 22 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Janusz Kowalski
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 23 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 24 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 25 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 26 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 27 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 28 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 29 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 30 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 31 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 32 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 33 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 34 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 35 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 36 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 37 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 38 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 39 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 40 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 41 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 42 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 43 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 44 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 45 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 46 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 47 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 48 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 49 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 50 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 51 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 52 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 53 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 54 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 55 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 56 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 57 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 58 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 59 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 60 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 61 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 62 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 63 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 64 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 65 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 66 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 67 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 68 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 69 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 70 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 71 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 72 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 73 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 74 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 75 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 76 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 77 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 78 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 79 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 80 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 81 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 82 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 83 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 84 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 85 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 86 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 87 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 88 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 89 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 90 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 91 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 92 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 93 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 94 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 95 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

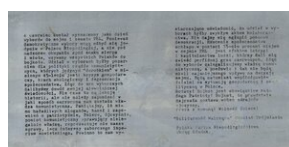
OKRĘG NR 96 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 97 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 98 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

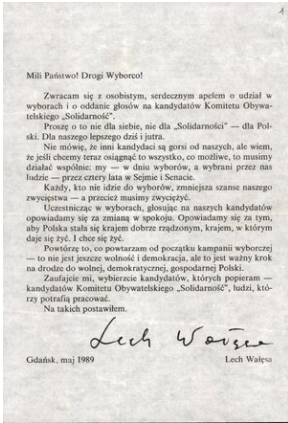
OKRĘG NR 99 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

OKRĘG NR 100 — miasto GOSZCZÓW
Kandydat do Senatu: — Bogdan Lis
Kandydat do Sejmu: — Bogdan Lis

Matryca ulotki
sygnowanej przez
Solidarność Walczącą
Odcział Trójmiasto I
Polską Partię
Niepodległościową
Okręg Gdańsk
wzywającej do bojkotu

wyborów

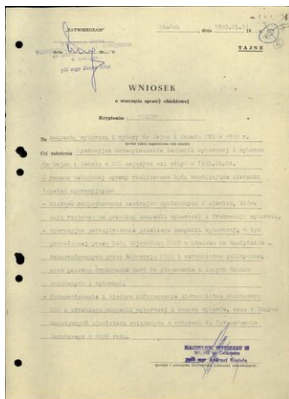
Apel Lecha Wałęsy wzywający do oddania głosów na kandydatów NSZZ „Solidarność”

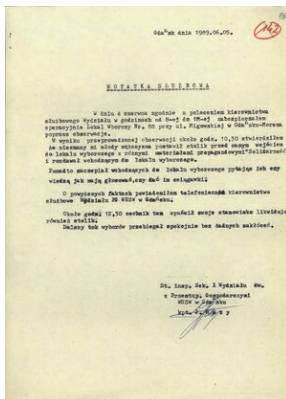
Plakat wyborczy kandydata Stronnictwa Demokratycznego Tadeusza Bienia

Ulotka wyborcza wzywająca do głosowania na kandydatów PZPR do Senatu

Wniosek naczelnika Wydziału III SB WUSW w Gdańsku o wszczęcie sprawy obiektowej kryptonim „Duet” z dnia 11 maja 1989 r.

Notatka służbowa funkcjonariusza MO z dnia 5 czerwca 1989 r. dot. agitacji przed lokalem wyborczym